

Universitätsbibliothek Paderborn

Caroli Scribani è Societate Iesv Philosophvs Christianvs

Scribanus, Carolus

Neobvrgi. Ad Danubium, 1618

Cap. XI. Advlatio. Eò grauior, quò tector: quo sub amici persona iucautos
perimit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46524](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-46524)

& vita sola. reliqua omnis vi-
mors potius quam vita est, eoq;
miserior, quo mortem secum tra-
hit nallo suo finiendam, null
claudendam.

C A P V T X I.

ADVLATI O. Intuere hic qua-
ta venena iacentur hac melli-
qua ante minas interimunt, an-
classicum iugulare, eoscelerari
quo irrepunt incautiū: ita
amico osculo ante cedit Abe-
quam siccām videat, vulnus se-
ciat. fugie hoc malum quisquis
pit. ingens enim & non medie-
bile toxicū latet sub hoc fau-
mor, saporatis plurimū & dul-
bus nocitura misceri. & veter-
dicti, *Quisquis in faciem land-
damat, & grande iam tum
ditatur malum; occasionemq;
tus tempusque commodum, fel-
sparger qui meniebatur fac-
rum, deuomerque ridentibus*

menalabris, tanto nocentius quanto occultius. ne crede. perimit fidentem laudator, & noxia semper nimia fiducia fuit, non priuatum modò, sed & publicè. ac magis etiam hic sicut, cùm pronior in fraudem potentia sit, regnaque tota adulantium decipulæ subiaceant: nec fœcundior vlla seges veneno huic est, quām quæ sub diametate ludit secura: tam facilis ad ferrum quām facilis ad fidem.

Grande malum sub hoc falso, præsens toxicū sub hoc melle latet. blandientes oculi hostem regunt, ora ridentia amicum mentiuntur, frons exorrecta venena condit, mellea labra fellæ deuomunt: nec quidquam tuto creditur quorum corda labra mentiontur. subdolum genus mentiri asfaetum, doctumque fallere. scitè hos in sua Cistellaria depinxit Plautus.

*Palam blandiuntur, clam si occi-
usquam est,
Aquam frigidam subdolè effi-
dunt.*

*Magis etiam ex vero in Trocule-
to suo.*

*In melle sunt linguae sita refi-
atque orationes latteque;
Corda in felle sunt sita atque au-
bo aceto.*

*E lingua dulcia dicta datu, con-
amare facitis.*

*Non potuit verius adulantium mo-
res ingeniumque effingere: qui
bus oratio omnis coram melle
steque, corda felle natant. os
præsens qui laudatur, saccariou-
bis calatum; si abest, colocyn-
das arbitrabere. pestilens geno-
das quod venenario afflatu suo nec-
incantos & alia omnia cogitantes
Iusit olim in rem nostram, om-
niscius quidam sculptor, à cuius de-
ta manu sub extremo quodam lo-
xi margine poma & vix faberi-
mē polita pendebant, quas nam*

nam simulatus veritati similes explicuerat, tam fabrē sciteque, vt non vnuis arbitraretur, inde quādam ad cibum posse decerpi; ludunt & adulatores nostri, vt arbitris vera narrare, nec aliud ore, aliud reconditum mente, regere; tamque peritē falsa veri coloribus depingunt, vt oracula credas diuīmque scita. cūm aliqd interim longē supremis legatur labris, corde tegatur aliud. quid quōd tam inter se pugnant mens & labra, vt nulla xq; pugnantia reperias. laudant & laudant corām, absentes lacerant: præsentes postquam onerauerint encomio non vno, longē positos ingenti maledicentia mole tanquam solidis Pyrenæis aut Atlante premunt; barbaroq; ritu dirum laniant, quos antē tanquam molli sericata strigile aut pellico peniculo demulserant. Vnum proinde moneo. nemo fidat. infida hic omnis statio est. nemo in hanc aut aream aut arenam anchoram

A2 3 firmet;

firmet; fugitiuum omne hic solum
est. nemo in hoc portu nauem sta-
tuat, periclitatur omnis carina huic
concredita. fuge vipereas has lin-
guas quisquis sapis: intus venen-
latent. nam laudem quicunque
plena manu spargunt, sibi semi-
nant, horreoque suo messem hand
reponunt diuite suo reconditorio;
at tu quisquis es, sequere Comi-
cum,

*Nihil illis crede, qui aures verbi
dinxerant*

*Alienas, suas ut locupletent de-
mos;*

qui commodorum suorum studio-
si, ariibus alienis colligunt escas;
ventrem ut farciant suum, docti si-
bi in alieno agro metere, tritnare
in aliena area sibi, ex peregrino
torculari & penum vina sibi prome-
te, sibi fundere, haurire sibi, sibi
secundo nauigare vento & flumi-
ne. ingruit tempestas, & obdu-
ctum nubibus cœlum minatur, mu-
giit æther, & potentia aliqua se uicit
fulmina

ic solum
uem sta-
ina huic
s haslin-
venena
icunque
bi semi-
em hanc
ditorio:
e Comi-
es verbis
gent do-
n studio-
nt esca-
docti si-
riturare
regrino
prom-
ibi, sibi
e flumi-
z obdu-
citur, mu-
a fruim
culmina
falmina dexterâ? fugiunt trepidi
laudatores. ambussit aliquem vi-
tinior flamma? nesciunt virum, &
pro laudibus maledicta reponunt.
& tunc ille linguis tanquam præ-
petibus pennis tantum non cœlo
illatus, infra quidquid hominum
est reconditur. virtutes, dictaque
fasciaque fortia, mira labiorum me-
tamorphosi in vitia & imbellem
animum transierunt. ita illis mo-
mento non raro, ex optimo, do-
cissimo, generosissimo, valentis-
simi, pessimus, ineruditissimus, igna-
uissimus & imbellis totus surre-
xit; Thersites ex Agamemnone,
Paris ex Achille, ex Hercule Om-
phale, ex Sampfone Dalida, ex A-
lexandro Darius, ex Curio & Fa-
bricio Sardanapalus; ex Cæsare,
Fabio, Catone, Pompeio, Camil-
lo, Scipione, Æmilio, Metello, li-
xarum aut trahariorum ultimus. ita
repente ille maxim^o & Traiani pa-
negyrico dignissimus, infra Verrē
& Næuiū reponitur. miratus olim

Aa 4 Afer

Afer diuipotentem sagam, quæ in
audio in illam diem auso, cœlo
spopondisset deponere, terram su-
spendere, fontes durare, montes
diluere, manes sublimare, Deos in-
simare, sidera extinguiere, tartarus
illuminare, vnitoque verbo C
storem mutare in feram, capo-
nem deformare in ranam, alion
in arietem, scriptoremque suum in
afinum. nos potiore iure mirem-
laudatores nostros, si quid ingru-
xit aduersi, momento citius è pro-
batissimis improbissimos, ex am-
cissimis hostes, è leonibus damna-
è viro fœminam figulare. mon-
strum ingens, cogitatu horridum
in quod quidquid usquam porren-
tosum confluxisse meritò arbit-
ris, ut nulla tam effera immanis
bellua, cuius non vincat feritate
& sanè clementia dixeris omnes
ubique qualatissimè terra patet
vitiam, si cum adulantium barbi-
rie componatur. deducamus i
hanc paginam tanquam in theatru

qui

in, quæ in quidquid orbe toto sœuissimum,
n, cœlum videbis nulli immanitate cedere,
terram si vincere omnia. Ordiamur à Ro-
manis.

Prætoriam Antonij properantibus
circuire & exhortari suos Actiaco
Marte, tenuisse volunt Remoram,
eandemq; Caij Principis quinque-
remem. quis credat, cum rostra
ære ferroque ad iætus armata cogi-
tat, sesquipedalem pœniculum, li-
maci magnæ similem, ingentes in-
hibere naues posse. nec alio modo
quam adhærendo domat Oceani
ventorumque rabiem. habes ea-
dem in adulatoribus. exiguae ar-
bitrere vires; nec posse à tam im-
belli tanta nasci. cum interim sola
adhæsione, dictorum factorumque
laudatione, primos quoisque ipsos-
que adeo Principes, Regesque ad
magna properantes adulatorio fla-
tu fistant, properantesque in virtu-
tem, & iam è medio cursu portum
prospectantes, retro nō raro agant
infelici velificatione.

Aa 5

In

In Sardinia Solifuga similis araneæ in metallis argentariis plurima est. occultim adreptat, & perim prudentiam superincedentibus peritem facit. Quid accommodation adulatori? diem solemque fugio perpetua nube nocteque in fraudem teles, occultamque in potentiam gratiam adrepit, inter aenum gloriamque plurimas, fidentibus exitio est.

Pantheram Syria donat. quæne animalia reliqua terreat oris toritate, abditō capite quæ corporis reliqua sunt spectanda præbet, ut stupidos in obtutu greges secura populetur vastatione. adulatores intus inimicam latenter feritatem suare ridentibus obregunt labris, fronte in fraudem exponentes, oculis in decipulam amicè ludentibus, ut securius in incautos barbaro saeuant more. nec quidquam in illis quod virum sapiat, nusquam cominus & aperto campo manus & arma. sub venusto mol-

lique

prud
non
tes.sangu
cant
terius
minili
bonaAfr
cundi
varia
vt cui
color
rius q
ment
cni ad
duere
sulat?Ta
um m
ramo
vir sine
fundat
verte
nem

lique amici pallio exarmant imprudentes, inde in inermes ruunt, non fortunis, famæ, vitæ parcentes. Sua si in alieno commoda sanguine sepulta arbitrentur, secant securibus venas, & in imo alterius iugulo cordeque tot vela minibus sepulto, sua venantur bona.

Africa chameleonem noxia fœcunditate protrudit. Color huic varius & in momenta mutabilis, ita ut cuiusque rei se iunxerit, concolor ei fiat. cui magis color varius quam adulatori, quem in momento mutat pro conditione illius cui adhæserit, doctus omnem induere formam, ut rebus suis consolat?

Tarandom Æthiopia mittit bo- um magnitudine, bisulco vestigio, ramosis cornibus, capite ceruino, vrsino colore, & pariter villo pro- fundo; hunc affirmant colorem vertere, fierique ad similitudi- nem cui rei approximauerit, siue

A a 6 illa

illa saxon alba fit, seu frutetō virens
coloresque omnium arborum, fru-
ticum, florum, locorumque red-
dit, ideoq; raro capitur. adulatores
ad omnem se formant potentiam
similitudinem, seu durior ille cha-
lybe, seu spongia mollior, seu rope
firmior, seu aqua labilior sit. au-
ras est, parsimoniam nominant;
profusior, liberalitatem; crude-
lior, ingentes animos; bella ex bel-
lis serens, dignū imperatoria pul-
pura, diadema dignum. quo cum
que demū se verterit cui adherent
aut in quamcunque vitam more-
que pronus, iidem se induunt sin
in virtutem inciderint, virtutem
mentiuntur. De Deo sermo inie-
sus? ex eremo aut ultima vetere
Thebaide aduocatos credas, ita nī
hil ore præter Deum sapient, corda
vitiis natant. sin in sceleribus no-
bilem se verterint, nefandorum
agminum ductores sunt. quis hos
laqueis aut irretitos retibus capiat
ad omnem virtutem vitiamq; pro-
p; nos;
imita
Ma
tripli
vicib
glauce
corpo
pioni
sibilia
dulos
mana
pedib
mora
tia po
quid
multi
na fer
ferit, i
bland
tium r
solo n
tiandi
imitat
que m
valido
quam
p; -

nos; illam mendacio, hoc ex vero
imitantes?

Manticora apud Indos nascitur
triplici dentium ordine, coëunte
vicibus alternis, facie hominis,
glaucis oculis, sanguineo colore,
corpore leonino, cauda veluti scor-
pionis, aculeo spiculata, voce tam
sibilia ut imitetur fistularum mo-
dulos tubarumque concentu; hu-
manas carnes anidissime affeciat,
pedibus sic viget, saltu sic potest, ut
morari eam nec extensisima spa-
tia possint, nec obstacula latissima.
quid assimilatius adulanti? qui
multiplici dentium ordine, leoni-
na feritate, scorpiaca cauda obuios
ferit, modulos imitatus vocemque
blandientis amici, cum nisi stan-
tium ruinas cedesque machinetut,
solo humano demum sanguine sa-
tiandus; eiusque in primis cuius
imitatus mores vocemque est. ne-
que manticora vnguam tam vario
validoque saltu campos transfilit,
quam noxia adulantium vox uno

Aa 7 male-

maledico oris flatu transuerberat
non sexui, non ætati, non sanguini
parcens.

Tales iam olim accepimus libe-
tini generis, Chrysogonum Sulla-
Amphionem Catuli, Heronem
Luculli, Demetrium Pompeij, Ar-
genque Demetrij, Hipparchum
Antonij; nobilissimorum Sena-
torum proscriptiōnibus ad Regias
opes consendisse, ingenti poten-
tia Reipublicæ formidolosos, op-
ibusque dominis tantum non su-
periores. quos in indignissima
quæque improbis scelerum lauda-
tionibus propellentes ad propu-
diosam in omnem posteritatem
generis infamiam propulere. fœ-
runtque ex hoc hominum genere
non pauci qui res publicas imperia-
que florentissima, potentissima,
sceptraque ac diademata ad aliena
non semel genua computere. nec
longè petēda exempla, plena om-
nis seculo rum historia est; ut ausim

dicere

diceret
cidisse
ptra li
protru
fille t
tolle e
lauda
applau
ra imp
ma co
non in
ro que
tè dim
derab
uentu
ni æta
runt,
in vil
rem,
nomi
cuiqu
tentia
esse b
fortun
cōfili
ta felic

dicere nullam propè purpuram decidisse sine his manibus, nulla sceptrum ligonibus æquata sine horum protrusione, nullas provincias defuisse sine fallaci horum dextera. tolle enim prauorum consiliorum laudatores, tolle temerariis ausibus applausores, tolle ad viribus maiora impulsores, quis Regum ad arma concurret, aut ad non tuta, ad non iusta? quis dubio parabit ferro quod pace possit? quis non antè diu multumque cogitabit, ponderabitque. incertos bellorum eventus, leuia momenta quibus omni ætate ingentia imperia corruebunt, multorum sæculorum regna in vilissimum prolapso sunt puluerem, & tot retro ætatum sceptrum nomine quidem nunc nota. posse cuique enenire quod paribus potentioribusque enenit. nec aliud esse bellum quam fortunatum infortunatumve aleæ iactum. nec tam cōsilio viribusq; quam inexpectata felicitate rem geri, ita paucorum non

non raro qui in primâ acie stet-
runt metus, fama etiam rei falsa
vulgata, opinio de aduersario con-
cepta, indignatio in ducem, tediū
longæ militiæ, prædæ auiditas, ho-
stium contemptus, ducorum intel-
se aut apertæ aut tectæ similitates,
inuidentia è sociorum virtute na-
ta, æmulatio gloriæ alterius, alia-
que his leuiora quantas res perdi-
derunt? quæ si quis serius humana-
rum rerum indagator suopte in-
genio discutiat, aut alieno vero
mico pectori & ore suggesta ex-
aminauerit, quām lentè progredie-
tur ad extrema precipitio proximè
quām cautè in hoc lubrico figet
gradum, exemplis monitisq[ue] do-
cens? quamq[ue] priùs omnia tenta-
bit quām descendat ad illud dubiū
exitus incerti? ad illud denique
momentum, è quo fortunæ, fama,
vita, posteritas omnis pendet?
quām s[ecundu]m cogitabit, quæ hæc im-
prudentia, è tam tenui filo, tanq[ue]
ab aranearum tela, aut bombycum

stami-

stamine suspendi quidquid retro
maiorum labor, industria, sanguis,
fortunaque sua paravit, aut quid-
quid postera exspectatio diuite
spensione addicere audeat.

Verum ubi accesserint laudato-
res, & per precipitia impulsores,
vbi illustre illud nomen generosi,
dedecus ignavi, vbi vetus illud,
Audentes fortuna iuuat. & illud,
Nemo nimirum prudens fortuna-
tissimis illius manibus ad fastigia
conscendit. vbi deinde periculou-
rum dubiorumque enentum ele-
tatores, quibus nihil magis ad ma-
num quam mendacio sapientia
obstrepere, omnemque prouiden-
tia aditum occludere: ne si ex ve-
ro mala dinoscantur, periculaque
sine stibio & ornatu nuda profe-
rantur, a temerario austu & impro-
denti inscepto ad saniora consilia
tutoraque deducant. Idem eue-
nire in sceleribus vitiisque reliquis
comperies. tolle laudatores, sub-
ministratores, impulsores; quis Re-
gum

gum magnorumque voluatur peipsa ad
 tot pœnitenda? quis crudelitatem
 depredationibus misceat? quis empe-
 proscriptionib⁹ barbaram feritatem integrat
 quis libidini sanguinem? quis alibi
 bitatis
 nis cernicibus iuguloque hilario
 dinem? quis avaritię cedes, prodi-
 galitati rapinas, superbię inuiden-
 tiam & non-moritura odia? ita n-
 mirum comparatum est, ut si lau-
 datores eluas, eadem plurimum
 spongia scelera diluas, eodemque
 peniculo crimina deueras: maxi-
 mè in iis quorum magnitudo vita
 occulta esse non patitur. ferit enim
 oculos splendor ille, nec patitur in
 lucido corpore nquam esse occul-
 tum. nimirum quis in candida ve-
 ste & niue picem celauerit? idem
 de iis cogita quos in excelso forti-
 na locauit, obtutibus omnium pa-
 tere, nec tam esse in illis leue tam-
 que reconditum, quod non eadem
 dies detegat, & prospectandum de-
 signet palam. iam quis palam ma-
 lus haberi velit, aut scelera propter
 ipsa

atur ipsa adiit? non magis quam huma-
nitate sanguinem propter ipsum.
? quis semper aliquid praeteximus boni,
feritate integrimusque improbitatem pro-
quis alibitis pallio. Quod si proinde do-
hilaritatem auctores hosce, peritosque in aliena
s, prodire mentiri in fraudem, iustuleris
nudum fructores, iam crima fœditate
a? ita n? feritateque, sua auctores terrebunt
ut si lau-
urium
demque
s: maxi-
do vita
rit enim
atitar in
e occul-
didave-
t? idem
o foro-
ium pa-
ne tam-
eadem
dum de-
am ma-
propter
ipsa

anertentque, qui sub infida virtu-
tis stola quid non audent? ut meri-
tum omnibus omnino hostibus no-
centiores qui dixerit, etiam infe-
stissimis & solo sanguine pacan-
dis, non aberrauerit. ab hoste enim
& que inimica videris arma circu-
ducentem, paribus armis te tuosq;
defensabis: ab eo qui sub amici vul-
tu inimicum tegit, sub osculo nimi-
rum lobum, quo tutelare ferrum
tuebitur?

Vbicunq; proinde senseris om-
nia laudantem, time. scorpius te-
gitur sub hoc flore, coluber sub
hac herba, latam ruinam daturus
si accesseris. vis hunc non penna,
sed

sed toto corpore tenere? vitia in-
gere, & audacia facta præcipitio
proxima, supraque vires meditau-
propone; vindicem dexteram, igne-
nes, ferrum, depopulationem me-
ditare, in innoxios agros domo-
que flammam, in innocentia capi-
ta secures, laudabit: etiam currend
calcar adhibebit, timentianimo
verecundo audaciam. narra dicta
facta, cogitata non proba; magni-
rum omni ævo exemplis docebii
probissima. calumniare optimum
quemque ut speratæ magnitudini
tua obicem & hostile munimen-
tum, deterioribus onerabit. lauda
sceleratissimum, sed improbis ma-
chinationibus tuis Atlantem, nihil
tulerit terra sanctiss. in varias de-
nique imò omnes te flecte formas,
damna probata priùs, proba à te
damnata, accedet omnibus assensu
pari, & rationes inueniet in tam
dispari pugnantique sequela. fuge
quisquis sapiis inimica hęc pectora
amicis testa labris. non magna res
si im-

si imbibiberis & in animum demiseris, magna mala dabit. neque vlla venena parva sunt quæ interitum circumferunt. miraris à tam leuis bus initis surgi ad tam magna, ab ore landatore ad perniciem? quid nouum à tenuibus ad summa deueniri? etiam à cuniculis suffossum in Hispania oppidum Varrone narratore discimus, à talpis in Thesalia, à tanis in Gallia, à locustis in Africa. tanè ex Gyaro Cycladum insula incolas à muribus fugatos, in Italia Amyclas à serpentibus delatas, à scolopendris abactos Trelienses auctor est Theophrastus, vt nihil nouum sit à propè nullis initiis ingentia nasci mala, nulla vbi inualuerunt arte medicabilia. ne contemne. nemo prudens hostem neglexit licet minimum. neque leuia æstimari debent quæ ingentium malorum caussam non semel dederunt.

¶ Non ignoramus hoc è veteribus viri magni. hinc illud Augusti
Casaris,

Cæsaris, Nullam pestem assentatoribus detestabiliorem. & laudem illud Tiberij, cùm Dominus audisset, parceret contumeliz. pulcrum etiam illud Titi, coronas capitata Ierosolyma auersantis, cùm pñni Deo victoriam ascriberet. nec minùs gloriosum Pescennij Nigri Imperatoris, panegyricum sibi dicí vetantis, cum præclara illa voce, Viuentes laudare ridere est, mortuorum facta fortia in imitatione studium viuentibus decantanda & verissimum illud Iouiniani Imperatoris, Purpuram assentatorum Regem colit. & Euripo adulator similis fluctus suos in dinersum raptanti. nobile etiam factum & purpura dignum Attilæ Hunnorum Regis, Maruli Calabri poëma concremantis, quod vatum non ignorata licentia Regium Hunnorum genus ad Deos retulisset. bene Sigismundus Imperator in exemplum omni posteritati, cùm lauda-

laudatorem alapis cecidisset, ille-
& lauda-
que inclamasset, Quid me cōdis
Dominus
eliz. pub-
ronas ca-
s, cūm v-
eret. nec
nij Nigr-
m sibi di-
illa voce,
est, mor-
itationu-
antanda
niani Im-
Tentator,
ripo adu-
in dinet-
m factum
Hunno-
ri poëma
cum non
Hunno-
sset. be-
tor in e-
ati, cūm
lauda-

laudatorem alapis cecidisset, ille-
que inclamasset, Quid me cōdis
Imperator; prudenter & ex vero
reddidit, Quid me mordes adul-
tor? & Alphonsus Aragonum Rex
cætera magnus, hoc etiam maxi-
mus quod exquisitis non raro cru-
ciatibus reliquos ab adulatione ter-
reret, cūm nullam imperiis nocen-
tiorem pestem, nullam sceptris
regnisque magis exitialem diceret.
probatissimum etiam omniq; me-
moria dignum Seueri Imperatoris,
cūm atrocissimis suppliciis in adu-
latores seviret. quod Principum
concordiam qua vna regna starent,
dissolni ab his diceret. nec laude
minore digni Athenienses qui Ti-
magoram ad Artaxerxem Persam
legatum. Regiis muneribus gra-
uem, extremo suppicio damna-
runt. præmiom blandientis pur-
puræ, qua vna arte ingentia dona
retulerat. bene etiam illud, cūm
Demadi centum talentorum mol-
stam irrogarunt, quod Alexandri

Deo-

Deorum decimum tertium in se tot sp
bi iussisset. celeberrima orbe tota vindi
Tyriorum & Sidoniorum collat
datio fuit, infami domini exitu no
bilitata, cum Dei voces & non hom
ini acclamassent Herodi, pro trib
nali cōcionabundo; confessim pa
cussit eum Angelus Domini, eō quā
non dedisset honorem Deo, & consu
ptus à vermibus expirauit. miseri
merces adulantis populi, infeli
exitus applaudentis Regis, tam no
xia dies domino quam credolat
dulatoribus, exemplum postea
sanguinis Dei in omnem adulan
tem: exemplum temerarij appla
sus, stolidique exemplum assensu
non cecidisset Rex tam fœdavlti
manu, si non annuisset fatui popu
li acclamationibus, qui purpura
sceptraque veritas, & indigna
tem dexteram offense Regis, pro
filiit in voces infelicitis domin
morte luendas, vermibus piandas
miserum præmium verminum fier
escam & pastum: ut quot verme

Act. 12.

am insci tot specus, quot morsus tot ulcera,
orbetor vindicantis Dei documentum cer-
m collau tum. quod si non omnes assequi-
i exitu no tur haec poena, manet fôrs maior.
non bon neque enim transfilit hos applausus
protribi Dei manus intacta. Non sicut in
festimper hac vita? saviore exurget in altera,
ni, eò qu & pro temporaria feriet aeterna.
e conjur nemo inultus cecidit scelerum au-
it. misen tor, nemo nocens abiit inuulne-
li, infeli ratus. si nulla temerantem ausum
gis. tam no peritura decoloravit flamma, ex-
credolaz ardet aeterna, nullo fine, vulnera,
ni pester tormento ponenda. vnaque per-
adulat ennitate magna, eademque infeli-
rij appla- cissima, non moriturorum ignium
m assensu materies nullis suspiriis, lamentis,
œda vltim lacrymis, rugitibus deflenda.

Fuge, quisquis salutem amas,
quisquis fortunatam vitam, exitum
felicem, præmiationem Deo de æ-
ternitate conimensurandam. &
vbi cunque adulantem senseris, no-
vaculam adhibe, adeoque & secu-
rim. nemo prudens collusit toxi-
co. nemo ridentē amauit hyænam.

Bb quis

quis sapiens pectinem admonit, sanda-
oni, tigridi spongeam, stolam ducet & o-
coni? ludant licet & mollicient, da intu-
mentiantur, in altissima saepe pescari
pace, fuge, neu fide fronti, laicos primum
rosa, viola speluncam vestit? quod
mihi illices hi flores, omnisque
mœnior contestari, si intoske
zna habitat, si à recenti tigris par-
tu? in omne oculorum oblecta-
mentum labitur Nilus, fœcundo
ad ruris imbriumque inuidiam la-
psu relapsuque, eoq; fertilior, qui
copiosior exilit vada, calcataque so-
perba littora, metue, blando se-
cundoque hoc transultu crocodi-
lus tegitur, ne crede mari, etiam
positis fluctibus inquietum est, &
inter dormientis elementi torso-
rem decumani surgunt fluctus, no-
li extremæ tabulæ te credere, ne-
que hominem capillo metire, an
rubentibus virginem labris, intu-
pericula, latrones, meretrix latet,
& non plurimum altè quodcon-
sociatum habitat? adyta perten-
tandæ

scenica cortina in lucem oculos
spectantium deduxeris, lapides
senties & inimicas rupes, ac in
longè alias quam mentiebant
genas: ut qui ante rosas violasque
ipargerent, nunc spinas, sudes, a
stusque & flaminas, quibus expul-
nandis nouus exsudet Alcides.

Neque inscitem Garamantum for-
ti adulatorem composueris. alter-
nis ille vicibus die friget, nocte fer-
uet, ac per eadem venarum com-
mercia interdum ignito vapore
stuar, interdum glaciali algore hor-
rescit. in quo hoc etiam magis ad-
mirandum, ab occasu solis ita in-
calescere, ut noxium sit conrigille
ab ortu vero postquam radios so-
sparserit, adeo glaciales euomen-
scatur igitur ut hauriri a sientibus
non valeat. ut merito inter me-
moranda statuas fontem qui frige
calore, calet frigore. quid vero ad
rem nostram accommodatus ex-
cogitari potest? non per idem a
adulator ignium vomit globos, &
iacula

iaculatur mella? inde fellæ, & rursum mella, rursum ignes, roremq; fontemq; extinguendis flammis? non nunc spargit lilia, nunc vina & crocum, & quidquid Arabia odrimentorum felix prædiuite fundit sinn; nunc fundit toxica, & quidquid noxiū non uno loco fœcunda malorum tulit tellus? idque eadem non raro hora. mella & rosas in præsentem, spinas & fellæ in absentem, voluntate tamē nūtīmque nūtīxia. In quo hoc etiam non diuisimile. si in virum inciderit, & verè virum, omnis illa frigescet palpatio, languescentque verba fallere docta, masculæ mentis calore excussa: sīn in frigentem tēpētēmque incurrerint, non magno negotio, improbo linguarum habello accenditur ignis, abitque in flamمام eo tenaciorem, quo lentior materia fuit tardiorque ad incendium.

Fuit non vñus qui Ægyptiæ palæ adulantem conferret. neq; Bb 3 impe-

imperitè. sedat illa sitim si pri-
quàm maturuerit decerpatur. nam
si adulta iam & matura carpatur
sensum intercipit, gressum prepe-
dis linguam retardat, obsessi quoniam
mentis officiis, ebrietatem imita-
tur. eadem de adulantibus cogita-
decerpe antequam in ualuerint an-
tequam radices altè iecerint, ne
sitim metues noxiam aut ad nocti-
tura ducentem: sin exspedaueri
dum robore suo coaluerint, & ma-
turitate validi imperare domitoria
famæ, gloriæ, fortunis didicerint
quidquid est virilis sensus, quid-
quid nominis, adeoque & mentis
bonæ, noxio suo suetū exsugent
hæ mostulemente palmæ, dum totum
hominem fatuo mentitoque deini-
nent errore, bacchantibusq; simi-
lem possessorē suum statuunt. qui
quamdiu fatuo hoc bacchoplenus
nihil præter nocitura hæc vina te-
dolet, irrita cadent vota conatu-
que mentis sanioris. excute hæc vi-
na, & redde hominem sibi, liber-

tati si
fœdè
quàm
uitut
spon
Al
suit.
Bua,
tor, n
culos
imm
nulla
rurso
trita,
palle
prom
prop
mod
ceant
quo f
nunc
riant
rubet
quio
au,
culis

tati sux, ut aliquid sentiat quam
fœdè innatauerit huic torculari,
quam miserè his cōpedibus ac ser-
uituti illigatus iacnerit, & meliora
spondere sperare quæ poteris.

Alius lunæ adulatorem compo-
suit. quæ modò curvatur in cor-
nua, modò æqua portione diuidi-
tur, modò sinuatur in orbem, ma-
culosa, eademq; subito prænitens,
immensa orbe pleno, ac repente
nulla, & attrita mensura numero,
rursumque redornata, rursum ex-
trita, alias pernox, alias sera, nunc
pallens, rubens, minitans, varia
promittens, ludens, fallens. eadem
propè in adulatoribus reperies.
modò incurvatur in cornua ut no-
teant, modò in orbem se fleant,
quo facilius si strinxeris elabantur.
nunc maculis simulatæ mentis va-
riantur, tristes exinde, pallentes,
rubentes, diem fugientes, deli-
quio similes. nunc læto prospe-
cu, ore ridente, fronteque o-
culisque multa promittentibus,

Bb 4 spc

spe plenos in quoscumque inco-
runt dimitentes; & exinde nimis
credulos amatores suos ludentes
cum magni illius orbis, dinitus
sponsionis vix umbrā reliquie
procul hinc, procul ab infelicitate
fidere tam variè ludente, fallente
tam nunquam nosquam fida col-
ores suos statione firmante, nihil
tò illi credi, nihil committi potest
tenere te arbitraris? elabetur, am-
cum putas? hostis est. eoque po-
tissimum tempore periclitabent
quo tutissima credes.

Infelix eorum conditio, quo
hæc mala circumfederint, nonquod
tutis, & in alta pacè minus secu-
quam inter armatos hostes, ini-
liciores etiam Principes, quorum
aures obsidet hæc turba, eo spissis
quod faciliores illi in metum, infor-
spiciones, in credulitatem sunt, &
quo præmia maiora fallentibus hi-
nata quam à priuata manu, quanto
enim celsiore quisque loco firmat
uit gradum, tanto præcipitia cir-
cum-

ueritque tanquam paleam Aquilonibus raptam, cuius non robur
frangat, animosque proculceret; e-
dem in humano pectore cogit
quamdiu serpit humi, & tenuibus
contentum natura vivit, inge-
pace decurrit hunc campum.
vbi pulueris pertusum, alta circum-
spicit, & ad prærupta gradum per
aspera & dura circumfert; quantis
terroribus impletur? si quid super-
nè imminet, ferrum capiti, securim
ceruicibus cogitat. si in summo
steterit, horret ad celsitudinis suæ
præceps. nec alio eget impulsore,
ipsa enim altitudo trepidationis
causa est. Quod si accederit im-
pellens dextera, simul cogitatio-
nes, delationes falsæ, criminatio-
nes, præniora ad metum semita est.
In tam expedita magnorū ad for-
midinem mente, in tam auido lau-
dum potentiarumque suorum pe-
ctore, si adulator manum admou-
rit quid speremus? non potentia
omnis sociata ambitione & com-

placen-

cumspicit maiore trepidatione, &
ferè ad quæ metuimus faciles su-
mus, credulitas timoris socia est,
maximè cùm magnitudo pondere
suo deprimat. iam cùm insidiaz ferè
dolique circumstanta, prona ad
omnem suspicionem semita est, eo
magis quo ex suo quisque peior
alios metitur. In plano nudaque
humo firma statio, audaxque arenæ
procultatio est: celsa pauorem in-
gerunt. rupibus rupes, & montes
montibus insedentes, præruptis
hiatibus nobiles, grandine, nim-
bis, imbribus, fulmine frequenta-
ti, terrorem horroremq; incutunt.
ita mare ventis naufragum, dum
lambit relambitque percutitq; re-
percutiturque tanquam in datario
pilæ lusu littora, prouocat specta-
torem ad fiduciam sui. at ubi de-
cumanî insurrexerint fluctus, & se-
ipso iam grandius, ac quasi fastu
plenum, montes superstantesque
translit rupes, & quidquid vali-
dum ingenti perflat murmure, e-

Bb - 5   verrit-

placentia sui, facilis pronaque ad adulantium laudes, alienaque criminationes est? ipsa sibi prima videri cum velit, & res negata, prima tamen assentantiū vocibus statuitur. si dignitate meritisque prima, nil opus alieno ore, res loquitur. si inferior, primas alienis labris occupat. vt si potentia desit, virtute tamen rerumq; gestarum, aut gerendarum gloria, prudentiaque suorum emineat assentationibus; re ipsa nudata licet omnibus. ita imbelles, timidi, auari, varioque scelere notati; fortes, magnanimi, liberales, omniisque virtute clari prædicantur. Quid speres his liguis impellentibus, & pro vitio virtutem designantibus? quam morum emendationem in viro Principe, natura, educatione, aut consuetudine aliorum à virtutis semita rapto? cum & amor sui cæcus ve lauerit oculos, & adulatio falsū pro vero obiecerit? oculis suis qui non videt, aliis vero qui nil nisi bona,

Bb 6 & à

& à virtute nata videt, quid videat
 in emendationem? auribus qui si-
 bi animoqué suo obsurdit, qui
 prēter laudatorem nullum audito
 quibus impellētibus rectum à pra-
 uo dinoscet, cùm recti nomen pra-
 ua induerint? misera magnorum
 conditio, cùm vera audire nolint
 quia aduersa, quia concepta apud
 animum suum opinioni contraria
 quia volunt audire probi; falsis ve-
 rō quocunque colore vestitis gau-
 dent, quia votis suis amica. mileri
 quibus nemo malum, malum; bo-
 num, bonum; virtutem, virtutem;
 crimen, crimen denuntiat. omnes
 quod velle eos credunt, narrant;
 sint improba, sint à parum pruden-
 ti consilio, sint extrema dementia
 temeritatis, sceleris; si proba, &
 virtute prognata velint, sub fallaci
 hac linguarum incide, cogitata
 dicta factaque sunt: nec quidquam
 certius aut testatius illis. & sane
 cùm nihil expeditius quam crede-
 re quod optamus, quid facilius

quam

quām persuadere talia esse, qualia
potentum pleriq; esse volunt? in-
ditum enim cuique quod amat vel-
le, prōnumq; e rapi in desideratam
rem credulitate ductore. tacerem
nisi raperentur in interitum. hinc
illud Ecclesiastici: *Ciuitates mura-* Cap: 28.
tas diuitum destruxit, & domos mag-
natorum effodit, virtutes populorum
concidit, & gentes fortes dissoluit.
de bilingui & susurrone illi verba,
subdit: *Multi ceciderunt in ore gla-*
dij, sed non sic quasi qui interierunt
per linguam. nec nouum hoc. ferè
enim qui gladio, antè ceciderunt
liugua: ut cotem arbitreris linguā
acuendo, incudem cūdendo fer-
ro. ita non prænuntia modò, aut
præambula, sed odiorum bello-
rūnique incitatrix incentiuaq; lin-
guā est. flabellum follemque cre-
das igni accendendo, flammæ ex-
citando. atque hinc illud eiusdem:
Beatus qui teftus est à lingua nequā,
qui in iracundiam illius non transi-
uit, & qui non attraxit iugum illius,

et in vinculis eius non est ligatio arcu-
caussam addit: Iugum enim illu-
iugum ferreum est, et vinculum il-
lius vinculum æreum est: mors illi-
mors nequissima, et utilis potius in-
fernus quam illa. poterat graniori-
bus deterioribusque componi? in-
go ferreo, æreo vinculo, moni-
adeoque & inferno comparat; le-
uioresque inferorum pœnas biline-
gui arbitratur lingua. dura cen-
tra. maximè quia à spiritu sancto
profecta. nulla hic crescens ad ter-
rorem dictio. nuda verba sunt ve-
ritatis primæ. mentiri nescit, aut
verbis ludere: audiamus adulan-
tium ab eodem Spiritu in Regio-

Ps. 50. 13. Propheta descriptionem: Non
in ore eorum veritas: cor eorum vi-
num est. Sepulcrum patens est gur-
ture eorum, linguis suis dolosè agebat
venenum aspidum sub labiis eorum.
aspidi qui credit, quid nisi venena
speret? aut quis misereatur amanti
toxica? & alibi: Exacuerunt ve-
gladium linguas suas: intenderunt

Psal. 63. archum

est ligatus arcum rem amaram, ut sagittent in
enim illius occultis immaculatum. subito sagit-
tabunt eum, & non timebunt: firma-
uerunt sibi sermonem nequam. narra-
uerunt ut absconderent laqueos suos.
gladium, arcum, sagittam, laqueum
denuntiat ab ore adulantis, sub a-
mico vultu vulnerantis, interimē-
tis. eadem propè habes apud Iere-
miam: Extenderunt linguam suam Cap. 93
quasi arcum mendacij, & non verita-
tis. Sagitta vulnerans lingua eorum,
dolum loquuta est. in ore suo pacē cum
amico suo loquitur, & occuli ē ponit
ei insidias. audienti interminantē:
Nunquid super illos non visitabo, di-
cit Dominus. aut in gente eiusmodi
non vescetur anima mea? Et apud
alium: Dilexisti malitiam super be- Psul. 51
nignitatem; iniquitatem magis quam
loqui aequitatem. Dilexisti omnia
verba præcipitationis, lingua dolosa.
propterea Deus destruet te in finem,
et exulet te, & emigrabit te de taber-
naculo tuo: & radicem tuam deter-
ra pichenium. timeant potentes
quorum

quorum auribus sub mellis fano to-
xica hęc infunduntur. neque enim
in allentatore tantum, sed in o-
mnem credulum & obaudientem
gravis intermitatio insurgit. De-
structio in finem aeternitatem lo-
quitur: euulsio, & de tabernaculo
emigratio in posteritatem proten-
ditur: eradicatio in omnem usque
& usque progeniem abit. timere
potentes, & quibus faciles in allen-
tationem aures. non stat creduli-
tatis huius vindicta in uno capite
decurrit in posteros, sicutque in o-
mne germen, nec altè defolle-
dici aut semini parcit. gravis o ni-
mum vindicta quæ in innocuam
transit posteritatem, & ad necdum
nata prorumpit. Felices qui hoc
infelici aurum pruritu carent; ma-
gis etiam qui potenti manu arcens
& se in libertatem vendicat labio-
rum mentientium. monet Sapiens:

Eccli. 28

*Sepi aures tuas spinis, linguam ne-
quam noli audire, & ori tuo facio
ostia & seras. prudenter spinis se-*

pien-

piendas monet, ne mollium labiorum attacatu in fraudem pellantur: ne Sirenum his vocibus à recto bonoque abducantur. sed vt suffocetur ab oppensis spinis malignum semen solo domini sui interitu fœcundandum: quin magis, eant ad Deum preces, fluant lacrymæ, trahantur imo suspiria pectori, vt aliquando tandem dura hac truaque labiorum feraitute, vipere &c linguis insidiis, mendacisque oris laqueo erepti, sine fronde doloque planam Domini viam felices decurramus: vt B. Job sponsionibus diuites, libertati à flagello lingua, Cap. 5.
non timeamus calamitatem cum venierit. In vastitate & fame ridentes, & bestias terræ non formidantes, valentissimæ hæc mentis testatissima indicia sunt, & mentis lenociniis vacue, omnique assentatione maioris, vt quæ generoso auctu conculauerit hæc venena, & obdutuerit ad Cyrcæa hæc pocula, riseritque has improbi oris pectoris que,

que, mella, rosas, saccarum; exemplum
suum mentientes pedicas. vt omnes? f
denique decipula hac maior, ob quidq
rat nobili pro tritu noxios hos suscep
tios calcaneis insidiantes. Beatus senties
repeto, beatus, cui hec felicitissima
concessa, magis si Princeps fuerit dignatus
diademe aut sceptro claris, olos licet
in exitium Rerum publicam se ceptus.
trahat, dum his incentoribus iuratur, qui
in optimos, premia largitor in uitia in
probis, dum probitate damnum, cri
virtutem fastidit, uitia amplectens minas
facilis in suspiciones, & simulationes.
odia; tardus incredulosque ad tebat in
liorum laudes, celer in delationes sunt ap
Deuita quisquis es hos irrespirabiles pellam
lis profundi scopulos, hec intentab illo
tobilis Oceani brevia, hos Aeneas ma
montes fuligine & ignibus intraveram
mes, has Rerum publicarum pellit Reipu
in regnum exitium natu: nec deles
quemquam ad aures admittit eos rum. fa
non probata ante virtus & serio di
scussa, propositis in hanc rem vir
tutum vitiorumque in sequelam diuitia
exem.

ccarumq; exemplis. Vis nosse cui tutò cre-
as. vt omidas? finge vt antè dixi scelera, &
ajor, obiquidquid indignabunda solent
os hos scelcepta, quidquid iratum aurum.
es. Beatus senties animum. finge in proba-
t; ec felicissimos odia, in religiosissimos in-
cep; suæ dignationes, in sanctissimos & mu-
claro; illos liuores, in doctissimos contem-
cam seceptus. videbis quo flumine prolu-
oribus surgit, qua intus flamma luceat. con-
surgitor in uitia in optimum quemque iacula-
& damnum, criminaciones in integrimos,
mplesteminas in omnem dignitate cla-
mulationes rum. & prodet se si quod intus la-
sque ad te tebat malum. nouacula enim illa
relationes sunt apostemati recludendo, scal-
rrespirabile pellum venæ incidend; x, vt discas
hęc inenarrabile illo pure, ab hoc sanguine quā.
nos Aenigmata malignitas præcordia teneat:
iibus in qua; parum tuto te, salutem tuam
rum pestis Reipublice q; credas. Ó fuge cra-
natas: ne deles terras, fuge auida optimo-
nitate ciborum sanguinis littora, fuge infi-
& serio di-dam stationem quisquis potentum
ic rem vir enauigas maria, quisquis dignitatū
sequelam diuitiarumq; Oceano veheris;
exem;

& tu-

& tui toribus te crede terris, si-
miori littori. aderit Deus, dirige
que te potenti sua dextera ad op-
tum & ternum felicitatis portum: tan-
tum sequere monentem, praeuen-
tem. mens ori, menti responde-
ant labra, facta dictis. cogita indi-
gnum viro mendacium esse, fa-
minei timidiique pectoris signum
esse. Nescit virile peccus, virtute
Christo q; suo plenum mentiri: &
antè, tormentis, morte, mendacio
proposito, cum Susanna tormentu
& mortem deligit. nescit mentiri
Christi miles, ignoratque emen-
tas linguæ blanditias & aliorum
mente sua velificantes. & ut quis-
que Christo suo coniunctior, hoc
mendacio, à linguarum fascino, ab
adulationis stibio remotior est, me-
dacio & assentationibus hostis. ita
mus arminios, si nullus nisi per for-
des effugij locus, antè in inimica
ruit agmina, & venatorum audax
induit venabula, quām obiecto se
contaminet simo: nobili Christia-
nis

nis exemplo, qui antè per mille
calcata tormenta, intrepidi ad veri
trophorum euolabunt Iaxi, quām
vitam mendacio aut assentationi-
bus traeantur. præit Eleazarus in-
gentibus animis. verba ipsa dabo.
Non enim etati nostræ dignū est fin-
gere, vs multi adolescentium arbi-
trantes Eleazarum nonagintaanno-
rum transisse ad vitam alienigenarū:
e ipsi propter meam simulationem, e
propter modicum corruptibilis vitæ
tempus decipientur, & per hoc macu-
lam atque execrationem meæ senectu-
ti conquiram. nam eti in præsentis
tempore suppliciis hominum eripiar,
sed manum omnipotentis nec viuus,
nec defunctus effugiam. quare glo-
riosissimam mortem magis quām odi-
bilem vitam complectens, volunta-
riè præbat ad supplicium. non mo-
dò ne porcinam carnem mandu-
caret, sed ne simularet, aut videre-
tur manducasse. sunt he ferè simu-
lationes in purpura educatorum:
qui vita, dignitatibus, opibus præ-
mio,

mio, ad quæ non Christiano indignatae abiiciunt? alia olim Eleazar, omniq[ue] nunc virtutis sedatori stabit sententia. recto ambulabit calle, simulationis ignarus, veri amans, assentationis hostis. accedant minx, exilium, paupertas, & à sceptris tormenta, stabit impavidus; nec flectet cervices mendacio, non ora reserabit adulatio ni, non assentationibus aures: & antè cum Christo suo crucem clausque deliget, quam vel crimen desflectat à magno Vero, ut illo dæ & præmiatore verissimis cœlorum potiatur gaudiis. à quibus mendacium, & quidquid assentationem sapit, tam exulat æternum, quam veritas, mentisque orisque candor inhabitat æternum. quibus ut aliquando fruamur, insistamus dum vita manet illi semita, quæ nos ad optatum deducat portum magni Veri, magni Dei, omnis mendacijs, assentationis, simulationisq[ue] hostis, iudicis, vindicisq[ue] acer-
gij,

CAPV